



**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ  
ЗАКАРПАТСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ  
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

**17.05.2017 року**

**м.Ужгород**

**№ 03.1-20/28-рк/к**

ПАТ «Закарпатгаз»

вул. Погорелова, 2, м.Ужгород

Про припинення дій, які містять  
ознаки порушення законодавства  
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Закарпатського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за результатами розгляду скарги Мотринець О.М. (вул. Білки, 25, с. Неліпино Свалявського р-ну) щодо неправомірних дій ПАТ «Закарпатгаз», пов'язаних з проведенням повірки лічильника газу та нарахуванням збитків,

**встановила:**

Публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз» (надалі - ПАТ «Закарпатгаз») діє на підставі Статуту (нова редакція), затвердженого загальними зборами акціонерів від 28.03.2016 року (протокол № 20).

ПАТ «Закарпатгаз» є юридичною особою, веде самостійний баланс, має розрахункові рахунки в банківських установах, печатку зі своїм найменуванням та інші реквізити.

Юридична адреса: вул. Погорелова, 2, м. Ужгород.

Ідентифікаційний код - 05448610.

Відповідно до Статуту основними видами діяльності ПАТ «Закарпатгаз» є: здійснення підприємницької діяльності з транспортування природного і нафтового газу розподільними газопроводами, постачання природного газу за регульованим та нерегульованим тарифом, експлуатація газових мереж, споруд обладнання і приладів природного і зрідженого газу, постачання та реалізація зрідженого газу, його зберігання, будівництво газових мереж та споруд природного і скрапленого газу тощо.

ПАТ «Закарпатгаз» займається такими видами діяльності за КВЕД:

- 35.22 Розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи;
- 42.21 Будівництво трубопроводів.

Виходячи з вищезазначеного, ПАТ «Закарпатгаз» є суб'єктом господарювання в розумінні абзацу 12 статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 349-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), досліджено ринок надання послуг з розподілу природного газу.

Встановлення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

Суб'єктом господарювання щодо якого здійснюється визначення монопольного (домінуючого) становища є публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз».

Товарними межами ринку є ринок надання послуг з розподілу природного газу.

Географічними (територіальними) межами ринку надання послуг з розподілу природного газу є територія Закарпатської області.

Часовими межами ринку надання послуг з розподілу природного газу є 2016 рік та І квартал 2017 року.

Встановлення переліку споживачів.

Споживачами ринку надання послуг з розподілу природного газу є фізичні особи (населення), фізичні особи-підприємці та юридичні особи Закарпатської області.

Визначення потенційних конкурентів.

ПАТ «Закарпатгаз» здійснює діяльність з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ на підставі ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг серії АЕ № 295549 (рішення від 19.03.2015 № 812).

Отже, внаслідок технологічних особливостей виробництва, публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз» на ринку надання послуг з розподілу природного газу конкурентів не має і є єдиним в Закарпатській області.

Визначення частки суб'єкта господарювання на ринку.

Відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз» за результатами діяльності 2016 року та І квартал 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з розподілу природного газу у межах території розташування розподільних газопроводів, які перебувають в його експлуатації та утриманні в межах Закарпатської області з частками по 100,00 відсотків відповідно.

Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу визначаються Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2494 та іншими нормативно-правовими актами.

16 грудня 2016 року представниками ПАТ «Закарпатгаз» демонтовано лічильник газу споживача Мотринець О.М. G-4 №00244663 для проведення періодичної повірки, про що складено акт про демонтаж лічильника газу для проведення повірки № 4546/20.12.16 (Рис. 1).

346724

ПАТ «Закарпатгаз» Свалявське відділення, адреса: м.Свалява, вул. Достоевського 20/1 2016

Акт № 4546/20.12.16

про демонтаж лічильника газу для проведення періодичної/позачергової повірки, експертизи

Згідно ст. 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», Розділу X Кодексу ГРС споживач \_\_\_\_\_ м. Ужгород, 16 грудня 2016 р.  
адреса: с. Кошівців, вул. Метри 25

лічильник виробництва \_\_\_\_\_ G-4 № 00244663  
код розташування \_\_\_\_\_ дата виготовлення 2010 показник 27769  
вхід-вихід лічильника пломба № ПК 5882 номерна стрічка на відліковому механізмі № 3932 532

Лічильник газу, в присутності споживача представником ПАТ «Закарпатгаз» пакується в мішок, пломбується номерною пломбою № 0244663 та замість нього встановлюється:  
 лічильник виробництва \_\_\_\_\_ G \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_ м<sup>3</sup>  
згідно з завод. № \_\_\_\_\_ вхід-вихід лічильника пломба № \_\_\_\_\_ показник \_\_\_\_\_ номерна стрічка на відліковому механізмі № \_\_\_\_\_  
 технологічна вставка/перехідний патрубок № \_\_\_\_\_ на час проведення повірки, газові прилади та пристрої споживача підключені до системи газопостачання без лічильника  
 обмежується газопостачання шляхом \_\_\_\_\_

ПЛГ направляється:  
 На повірку в КП ДП «Закарпаттандартметрологія», адреса: м. Ужгород, вул. Погорелова, 2 м. Хуст, вул. Ів. Чендея, 6  
 лічильник газу доставляється представником ПАТ «Закарпатгаз». Споживач повідомлений про місце проведення повірки та довіряє виконати повірку без його участі  
 споживач самостійно доставляє лічильник газу до місця проведення повірки  
 На позачергову повірку (підстава – ст. 11 р. X Кодексу ГРС) в КП ДП «Закарпаттандартметрологія», адреса: м. Ужгород, вул. Погорелова, 2 м. Хуст, вул. Ів. Чендея, 6  
 лічильник газу доставляється представником ПАТ «Закарпатгаз». Споживач повідомлений про місце проведення повірки та довіряє виконати повірку без його участі  
 споживач самостійно доставляє лічильник газу до місця проведення повірки  
 На експертизу, згідно акту про порушення № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ 201 \_\_\_\_\_ р., що відбувається \_\_\_\_\_ 201 \_\_\_\_\_ р. з 10 по 14 години, адреса: 88015 м. Ужгород, вул. Погорелова, 2  
 лічильник газу доставляється представником ПАТ «Закарпатгаз». Споживач повідомлений, що він має право бути присутнім під час проведення експертизи лічильника, а у разі неприбуття його та/або уповноваженої ним особи, проведення експертизи ЗВТ проводиться без його участі. В рамках здійснення експертизи ЗВТ даний акт в частині адреси, часу, контактного телефону вважається протоколом  
 споживач зобов'язується самостійно доставити лічильник до місця проведення експертизи в зазначений час та день

У разі виявлення порушення на лічильнику газу, який знаходиться на території ПАТ «Закарпатгаз» у зв'язку з повіркою, відповідно до п. 2 гл.5 Розділу XI Кодексу ГРС буде складено акт про порушення, про час та місце складання якого Споживача буде повідомлено додатково. Акт складено у двох примірниках: по одному для споживача та ПАТ «Закарпатгаз», що мають однакову юридичну силу. Розрахунок за послуги монтажу, транспортування та демонтажу лічильника газу на повірку, та за спожитий природний газ на час відсутності лічильника газу здійснюється у відповідності до Розділу X Кодексу ГРС.

Споживач Мотринець О.М.  
0663160522

Контактний телефон майстра з повірки ПЛГ \_\_\_\_\_ Експертиза/повірка м. Ужгород: 0212-66-42-40, повірка м. Хуст: 0314-24-32-31

Рис. 1

28 грудня 2016 року ДП «Закарпаттястандартметрологія» за результатами повірки було видано довідку № 147980 про те, що лічильник не відповідає вимогам п.6.4.1 по зовнішньому виду: виймається скло відлікового механізму (Рис 2).

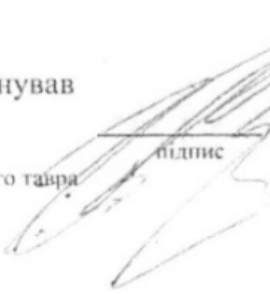

МІНЕКОНОМРОЗВИТКУ УКРАЇНИ  
ДП «ЗАКАРПАТТЯСТАНДАРТМЕТРОЛОГІЯ»  
88000, м. Ужгород, вул. Тиха, 3  
Свідоцтво про уповноваження № ПК 021 - 2014 від 17.09.2014 р.

**Д О В І Д К А**  
**про непридатність**  
**законодавчо регульованого засобу вимірювальної техніки**

№ 147980 “28” грудня 2016 р.

Назва та умовне позначення: лічильник типу G4  
Зав. № 244663 Рік виготовл. 2010 Покази 27769 м<sup>3</sup>  
Виробник Metrix

За результатами повірки встановлено, що засіб вимірювальної техніки не відповідає вимогам Рекомендацій Р50-071-98.  
Підстави для визнання побутового лічильника газу непридатним:  
Цілісність пломби на упаковці: лічильник направлений на повірку в пакеті, опломбований, пломба № С32478984 не пошкоджена.  
Не відповідає вимогам п. 6.4.1 по зовнішньому виду: виймається скло відлікового механізму.  
Фотографії на одному аркуші додаються.  
Лічильник упакований в пакеті, опломбований пломбою С34337240 «Закарпатгаз».

Персонал який виконував роботи з повірки   
підпис   
ініціали, прізвище


Місце відбитка повірочного тавра 

Рис. 2

12 січня 2017 року працівниками ПАТ «Закарпатгаз» складено акт про порушення № 148565, в якому зазначено: «встановлено порушення Кодексу газорозподільних систем: на лічильнику № 244663 відходить скло відлікового механізму з лівого боку» (Рис. 3). Акт про порушення складено в присутності Єремчук В.Б.



- здійснює огляд засобу вимірювальної техніки щодо відсутності механічних пошкоджень та ознак самовільного втручання в його роботу;

- перевіряє наявність та цілісність пломб, стан різьбових з'єднань, наявність відбитків повірочного тавра.

Пунктом 7 глави 8 розділу X Кодексу газорозподільних систем передбачено, що до демонтажу лічильника газу на періодичну перевірку або до/під час його періодичної перевірки на місці встановлення Оператор ГРМ має право проводити контрольний огляд вузла обліку та/або його перевірку в порядку, визначеному главою 9 цього розділу, а також ініціювати проведення експертизи або експертної чи позачергової перевірки лічильника газу в порядку, визначеному главою 10 або 11 цього розділу.

Крім того, положеннями пункту 7 глави 9 розділу X Кодексу газорозподільних систем встановлено, що у разі виявлення під час перевірки комерційного ВОГ чи його складових або контрольного огляду вузла обліку ознак порушень, представник Оператора ГРМ на місці перевірки складає у порядку, визначеному цим Кодексом, акт про порушення.

При виявленні ознак пошкодження пломб (крім факту їх відсутності чи розірвання пломбувального матеріалу, на якому встановлено пломбу) та/або несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ, що має бути зазначено в акті про порушення, за домовленістю сторін або за ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути ініційована їх експертиза у порядку, визначеному цим розділом. При виявленні ознак пошкодження ЗВТ (лічильника газу) за умови відсутності ознак несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ за ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути ініційована його позачергова чи експертна перевірка у порядку, визначеному цим розділом. До отримання результатів експертизи або позачергової чи експертної перевірки розрахунок необлікованого або облікованого частково об'єму природного газу внаслідок порушення не здійснюється.

Експертиза лічильника газу здійснюється відповідно до Положення про проведення експертизи лічильників газу, установлених у споживачів і призначених для обліку природного газу в побуті, затвердженого наказом Міністерства палива та енергетики України від 27.12.2005 № 619 (далі - Положення).

Зокрема, пунктом 3.2.2. Положення визначено, що у разі виявлення представником газопостачальної (газотранспортної) організації ознак порушень щодо невідповідності показів лічильника об'ємам газу, використаних газовими приладами та пристроями споживача; ознак порушень конструкції лічильника газу, у тому числі справності лічильного механізму, або порушень у роботі лічильника; ознак зняття мастичних пломб або порушення повірочного тавра; зриву або пошкодження пломб газопостачальної (газотранспортної) організації на лічильнику газу або на патрубках лічильника; пристроїв, які застосовані для навмисного заниження показів лічильника газу, складається акт про виявлені порушення.

Акт про виявлені порушення підписується представником газопостачальної (газотранспортної) організації та споживачем, що є підставою для проведення експертизи лічильника газу та відшкодування збитків.

Підпунктом 3.2.5 пункту 3.2 Положення встановлено, що представник газопостачальної (газотранспортної) організації спільно із споживачем складають та підписують акт про демонтаж лічильника газу для проведення експертизи. Акт про демонтаж лічильника газу складається у двох примірниках за формою, наведеною у додатку 2. Один примірник акта залишається у споживача, а другий - залишається у представника газопостачальної (газотранспортної) організації.

Згідно з пунктом 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем **пошкодження ЗВТ/лічильника газу** - механічне пошкодження цілісності конструкції комерційного ВОГ та/або його складових, зокрема корпусу, скла, кріплення, захисних елементів, ліній з'єднання;

**несанкціоноване втручання в роботу ЗВТ/лічильника газу** - втручання в роботу або конструкцію чи складові комерційного вузла обліку (зокрема лічильника газу), у тому числі шляхом їх підробки, пошкодження чи пошкодження на них пломб, впливу дії спрямованого постійного магнітного поля або зміни конфігурації даних обчислювача/коректора об'єму (первинного програмування чи протоколу параметризації), внаслідок чого витрата

(споживання) природного газу комерційним вузлом обліку не обліковується (обліковується частково чи з порушенням законодавства), та інші дії, що призводять до викривлення даних обліку природного газу.

Норми розділу XI Кодексу газорозподільних систем щодо перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування природного газу споживачу, у тому числі побутовому споживачу, який уклав з Оператором газорозподільної системи договір розподілу природного газу, а також несанкціонованому споживачу, який знаходиться на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ, застосовуються за наявності акта про порушення, складеного Оператором ГРМ відповідно до вимог цієї частини.

Зокрема, пунктами 1 та 2 глави 5 розділу XI Кодексу газорозподільних систем визначено, що у разі виявлення у споживача або несанкціонованого споживача порушень, визначених у главі 2 цього розділу, на місці їх виявлення представником Оператора ГРМ складається акт про порушення за формою, наведеною в додатку 16 до цього Кодексу.

Акт про порушення після пред'явлення представником Оператора ГРМ службового посвідчення складається в присутності споживача/несанкціонованого споживача та/або незаінтересованої особи (представника власника/користувача, на території чи об'єкті якого сталося порушення, або органу місцевого самоврядування) за умови посвідчення його особи та засвідчується їх особистими підписами. У разі якщо комерційний вузол обліку, на якому сталося порушення, знаходиться на території (в приміщенні) Оператора ГРМ, останній повинен завчасно попередити споживача про час і місце складання акта про порушення.

Акт про порушення складається в двох примірниках, один з яких залишається у споживача (несанкціонованого споживача), який має право внести до акта про порушення свої зауваження та заперечення.

В акті про демонтаж лічильника газу для проведення повірки від 16.12.2016 № 4546/20.12.16, ознак механічних пошкоджень лічильника газу, самовільного втручання в його роботу, пошкодження пломб тощо представниками ПАТ «Закарпатгаз» не зафіксовано (не виявлено).

Акт про порушення від 12.01.2017 № 148565 складено представниками ПАТ «Закарпатгаз» за відсутності споживача Мотринець О.М.

Письмової згоди споживача Мотринець О.М. на підписання акта про порушення особою Єремчук В.Б. чи доручення (довіреність) на особу Єремчук В.Б. на вимогу територіального відділення ПАТ «Закарпатгаз» не надано.

Крім того, відповідно до акту про демонтаж лічильника газу для проведення його періодичної повірки від 16.12.2016 №4546/20.12.2016 причиною зняття лічильника газу була періодична повірка. При цьому, представниками ПАТ «Закарпатгаз» не було складено акт про демонтаж лічильника газу для проведення експертизи, що є порушенням ПАТ «Закарпатгаз» вимог підпункту 3.2.5 пункту 3.2 Положення.

Отже, ПАТ «Закарпатгаз» не мало підстав для проведення експертизи лічильника газу в рамках проведення його періодичної повірки.

Враховуючи вищенаведене, у разі недотримання ПАТ «Закарпатгаз» вимог Кодексу газорозподільних систем та Положення про проведення експертизи лічильників газу, установлених у споживачів і призначених для обліку природного газу в побуті, проведення споживачу Мотринець О.М. перерахунку (донарахування) об'ємів природного газу в об'ємі 4663,86 м<sup>3</sup> на суму 36 998,65 грн., є неправомірним.

Таким чином, дії публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз», пов'язані з проведенням періодичної повірки, експертизи лічильника газу споживача Мотринець О.М. в порушення вимог Кодексу газорозподільних систем та Положення про проведення експертизи лічильників газу, установлених у споживачів і призначених для обліку природного газу в побуті, що призвело до безпідставного проведення перерахунку (донарахування) об'ємів природного газу споживачу за період з 04.08.2016 року по 14.12.2016 року на суму 36 998,65 грн., містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним

(домінуючим) становищем на ринку шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

На підставі викладеного та керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» абзацом 7 пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001. №32-р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, з метою запобігання порушень законодавства про захист економічної конкуренції адміністративна колегія територіального відділення,

**р е к о м е н д у є :**

1. Публічному акціонерному товариству по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз» (ідентифікаційний код - 05448610) припинити дії, які містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

2. Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини 2 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи посадовими особами, яким вони надані.

Згідно з частиною 3 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова колегії

\_\_\_\_\_

П. Калинич